

Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки. – 2016. – № 2 (2). – С. 61-69.

2. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та допов. станом на 1 верес. 2016 р.: (офіц. текст). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2016. – 408 с.

3. Медведська В. В. Відповідальність перевізника за договором перевезення вантажу повітряним транспортом / В. В. Медведська // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Технічна серія. – 2016. – Вип. 9. – С. 414-417.

4. Мануїлова К. В. Міжнародна уніфікація норм про відповідальність за шкоду, заподіяну під час повітряного перевезення / К. В. Мануїлова // Митна справа. – 2016. – № 6. – С. 12-18.

УДК 347.4 (043.2)

**Дмитришина В. А., Дудник Н. С.,
Присяник Н. В., студентки,
Навчально-науковий Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач**

ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ РОЗУМІННЯ СВОБОДИ ДОГОВОРУ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Принцип свободи договору належить до загальних засад цивільного законодавства, закріплених у ст. 3 ЦК України, та є одним із принципів здійснення суб'єктивних цивільних прав. У юридичній літературі його визначають як закріплену в законі загальну засаду, що встановлює для суб'єктів договірних відносин свободу укладення договору, свободу вибору виду укладеного договору, свободу вибору контрагента та свободу визначення умов договору [1, с. 4].

За загальним правилом договір не потребує спеціальної форми і може вчинюватися усно, зокрема шляхом вчинення конклюдентних дій або мовчань (ст. 205 ЦК України) [1, с. 70]. Крім того, відповідно до ст. 639 ЦК України договір може бути укладений у будь-якій формі, якщо вимоги щодо форми договору не встановлені законом [1, с. 188]. Водночас сторони за взаємною згодою мають право обрати певну форму, зокрема письмову, навіть якщо вона не встановлена законом. При цьому, якщо сторони домовилися укласти договір у певній формі, він вважається укладеним з моменту надання йому такої форми, навіть якщо законом ця форма для цього виду договору не вимагається.

Проявом принципу свободи договору є також можливість сторін визначати способи забезпечення договірних зобов'язань та встановлювати форми (міри) відповідальності за порушення договірних зобов'язань тощо. Слід зазначити, що сторони можуть на свій розсуд визначати не лише форми (міри) цивільно-правової відповідальності, а й розмір (обсяг) застосовуваних санкцій.

Принцип свободи договору також полягає у тому, що сторони самостійно визначають умови (зміст) договору. Відповідно до ст. 628 ЦК України це означає, що сторони договору мають право на волевиявлення [1, с. 179]. Згідно із зазначеною статтею, умови договору поділяються на такі, що віднесені на розсуд сторін і узгоджені ними, і такі, що є обов'язковими згідно з актами цивільного законодавства. Умови, що можуть бути визначені сторонами на власний розсуд, складаються з тих, що стосуються не врегульованих у законі відносин, та тих, що визначені в законі, але від яких сторони мають право відступити і врегулювати ці відносини на власний розсуд.

Сторони цивільних правовідносин самі визначають, укладати їм договір чи ні та з ким із партнерів вступати у договірні правовідносини. Тобто вибір контрагента договору і вирішення питання про встановлення договірних відносин вирішується самими сторонами договору. Як виняток з цього правила законом можуть встановлюватися певні обмеження щодо вибору контрагентів.

Питання сутності свободи договору у правовій літературі і дотепер залишається дискусійним. Одні автори, які зверталися до проблем договірної свободи у цивільному праві України, називають її принципом цивільного права [2, с. 56]. Інші посилаються на ст. 627 ЦК України і беззастережно визнають свободу договору принципом договірного права [3, с. 71]. Існує також і третя група вчених, які взагалі окремо не виділяють даний принцип, а включають його до змісту принципу диспозитивності та ініціативності учасників цивільних правовідносин. Навряд чи останній підхід можна визнати за можливий. Варто, на нашу думку, у даному випадку керуватися прямою нормою закону, а саме – ст. 3 ЦК України [1, с. 4]. Вважаємо, варто погодитись із першою групою авторів, які вказують на те, що у ст. 3 ЦК України свобода договору закріплена як загальна засада цивільного права. А дана норма, у співвідношенні до ст. 627 ЦК України, має загальний характер і деталізується вже в договірній сфері [1, с. 184].

Зрозуміло, що індивідуальна воля, складова основа свободи договорів, категорія відносна. Адже людина живе в суспільстві.

Відповідно, вона повинна дотримуватися його законів. Свобода однієї особи не повинна порушувати свободу іншої.

Отже, принцип свободи договору нині є не просто відокремленою засадою цивільного права – це вже щось більш об'ємне за своїм змістом, це складова такого принципу здійснення суб'єктивних цивільних прав, як автономія волі та свобода договору. Загалом даний принцип має виключно приватноправову природу.

Література

1. Цивільний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 1 березня 2017 р.: (офіц. текст). – К.: Паливода А.В., 2017 – 380 с.

2. Погрібний С. О. Механізм та принципи регулювання договірних відносин у цивільному праві України / С. О. Погрібний. – К.: Правова єдність, 2015. – 245 с.

3. Горєв В. О. Свобода договору як загальна засада цивільного законодавства України / В. О. Горєв. – Х., 2016. – 127 с.

УДК 347.49(043.2)

Думка С. М., студентка,
Юридичний факультет,
Тернопільський національний
економічний університет, м. Тернопіль
Науковий керівник: Бутрин-Бока Н. С., к.ю.н., доцент

КОРПОРАТИВНІ ВІДНОСИНИ: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВА ПРИРОДА

З урахуванням розвитку нашої держави, одними із найяскравіших видів правовідносин є корпоративні. Такі відносини породжують низку дискусій як серед науковців, так і серед юристів-практиків. Економічна еволюція дає можливість спостерігати за стрімким розвитком підприємницьких товариств, а разом з тим, і розвитком корпоративних відносин в Україні в цілому. Тож, видається актуальним визначити юридичну природу та зміст таких правовідносин.

Серед науковців, які досліджували дану проблематику, слід виокремити таких, як: В. Андронов, І. Бабецька, О. Вінник, Т. Ганзицька, М. Гольцберг, В. Євтушевський, П. Забелін, Г. Козаченко, Р. Колосов, Т. Корягіна, В. Луць, А. Мороз, Л. Птащенко, В. Щербина, О. Зозуляк та ін.

Так, І. Бабецька зазначає, що корпоративні відносини як врегульовані нормами права та установчими документами суспільні відносини, які виникають між засновником (учасниками) юридичної